

Advies 2021/18

Uitgebracht op vraag van de minister van Zelfstandigen

Artikel 110, §1 van de wet van 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

Stelsel van rouwverlof voor zelfstandigen

Samenvatting	1
1 Context.....	2
2 Het ontwerp van koninklijk besluit	2
2.1 Uitkering.....	3
2.2 Toekenningsvoorwaarden	2
2.3 Aanvraagprocedure	3
3 Het advies van het Comité.....	4

Samenvatting

Met de wet van 27 juni 2021 tot uitbreiding van het rouwverlof bij overlijden van partner of kind en tot versoepeling van het opnemen van rouwverlof, werd in het zelfstandigenstelsel een systeem van rouwverlof ingevoerd. In het ontwerp van koninklijk besluit dat voor advies aan het CGG is voorgelegd, worden de details van deze nieuwe regeling vastgelegd.

Het ABC neemt kennis van de invoering van een stelsel van rouwverlof voor zelfstandigen. Het merkt op dat :

- de invoering het resultaat is van een parlementair initiatief;
- het Comité in het verleden meermaals aangaf dat de prioriteiten op het vlak van de versterking van het sociaal statuut zich situeren op een verbetering van de pensioenen en van de bescherming in geval van arbeidsongeschiktheid.

Voor wat betreft het ontwerp van koninklijk besluit dat de verdere modaliteiten van dit nieuwe stelsel van rouwverlof specificeert, vraagt het Comité om:

- de sociaalzekerheidsfondsen de nodige tijd te geven om de uitrol van de nieuwe regeling voor te bereiden;
- de mogelijkheid tot een uitbetaling in meerdere keren te onderzoeken.

- te verduidelijken i) hoe de gelijkgestelde periodes in aanmerking zullen worden genomen voor de voorwaarde inzake onderwerping, ii) wanneer de verjaringstermijn begint te lopen en iii) of zelfstandigen in bijberoep wiens voorlopige bijdragen onvoldoende zijn maar toch voldoende definitieve bijdragen betaalden toegang krijgen tot het systeem.

1 Context

De wet van 27 juni 2021 tot uitbreiding van het rouwverlof bij het overlijden van een partner of een kind en tot het flexibiliseren van de opname van het rouwverlof¹:

- breidt het bestaande rouwverlof voor werknemers en ambtenaren uit en optimaliseert de opnamemodaliteiten ervan;
- introduceert een stelsel van rouwverlof voor zelfstandigen.

Voor wat het tweede punt betreft, voorziet de wet in een uitkering voor zelfstandigen² die tijdelijk hun beroepsactiviteit onderbreken vanwege het overlijden van:

- hun echtgenoot of samenwonende partner;
- hun natuurlijk of adoptiekind of dat van hun echtgenoot of samenwonende partner;
- een pleegkind.

De uitkering kan worden toegekend voor maximaal tien dagen van onderbreking.

Aan het ABC wordt voor advies een ontwerp van koninklijk besluit voorgelegd dat de verdere modaliteiten van het nieuwe stelsel van rouwverlof specificeert.

2 Het ontwerp van koninklijk besluit

2.1 Toekenningsvoorwaarden

Het rouwverlof staat open voor:

- zelfstandigen in hoofdberoep (inclusief helpers en meewerkende echtgenoten aangesloten in het maxistatuut);
- zelfstandigen in bijberoep of actief na de wettelijke pensioenleeftijd die voorlopige bijdragen verschuldigd zijn die minstens gelijk zijn aan de minimumbijdragen voor zelfstandigen in hoofdberoep.

De betrokken zelfstandigen kunnen gebruik maken van het rouwverlof indien zij voldoen aan de volgende cumulatieve voorwaarden:

¹ B.S. 15 juli 2021. De wet geeft uitvoering aan het overeenkomstige wetsvoorstel dat op 17 juni 2021 door de Kamer van Volksvertegenwoordigers werd goedgekeurd.

² i.c. zelfstandigen, helpers en meewerkende echtgenoten, die als zelfstandige in hoofdberoep onderworpen zijn

- onderwerping aan het sociaal statuut gedurende de twee kwartalen die het kwartaal van overlijden van het familielid voorafgaan³ alsook tijdens het kwartaal of de kwartalen waarin de zelfstandige zijn beroepsactiviteit onderbreekt als gevolg van dat overlijden;
- in orde zijn met de betaling van de wettelijk verschuldigde voorlopige sociale bijdragen voor de twee kwartalen die het kwartaal van het overlijden van het familielid voorafgaan⁴;
- tijdelijke onderbreking van elke beroepsactiviteit als gevolg van het overlijden van het familielid en dit in de periode die loopt vanaf de dag van overlijden t.e.m. de laatste dag van het vierde kwartaal volgend op het kwartaal van het overlijden;
- indienen van een aanvraag.

Het rouwverlof voor zelfstandigen is niet cumuleerbaar met:

- rouwverlof voor werknemers⁵ of met omstandigheidsverlof voor ambtenaren⁶ dat wordt toegekend naar aanleiding van eenzelfde overlijden;
- een uitkering in het zelfstandigenstelsel.

2.2 Uitkering

Het rouwverlof omvat de toekenning van een uitkering waarvan het dagelijks bedrag overeenstemt met dat van de moederschapsuitkering voor vrouwelijke zelfstandigen⁷.

De uitbetaling gebeurt in één keer, uiterlijk op het einde van de kalendermaand volgend op de maand waarin de onderbrekingsperiode afloopt.

2.3 Aanvraagprocedure

De zelfstandige die van het rouwverlof wenst gebruik te maken moet hiertoe een aanvraag indienen bij zijn sociaal verzekeringsfonds, ten laatste op de laatste dag van het vierde kwartaal volgend op het kwartaal van het overlijden. De aanvraag omvat:

- een verklaring op eer waarin de dagen van onderbreking worden aangegeven;
- de naam, band van verwantschap en een uittreksel uit de overlijdensakte van het overleden familielid⁸.

³ De zelfstandige die niet als dusdanig onderworpen was tijdens één of twee van de twee kwartalen voorafgaand aan het kwartaal van het overlijden wordt geacht dit wel te zijn, indien hij, respectievelijk tijdens dat ene kwartaal of die beide kwartalen, onderworpen was aan een ander stelsel van de Belgische sociale zekerheid.

⁴ De zelfstandige die op basis van een onderwerping aan een ander stelsel van de Belgische sociale zekerheid, in aanmerking komt, wordt geacht aan deze voorwaarde te voldoen (cf. voetnoot 2).

⁵ Zoals bedoeld in het koninklijk besluit van 28 augustus 1963 betreffende het behoud van het normaal loon van werknemers voor afwezigheidsdagen ter gelegenheid van familiegebeurtenissen of voor de vervulling van staatsburgerlijke verplichtingen of van burgerlijke opdrachten

⁶ Zoals bedoeld in het koninklijk besluit van 19 november 1998 betreffende de verloven en afwezigheden toegestaan aan de personeelsleden van de rijksbesturen

⁷ De moederschapsuitkering voor vrouwelijke zelfstandigen bedraagt op dit ogenblik (juli 2021) 504,54 EUR per week wat overeenstemt met een daguitkering van 84,09 EUR.

⁸ voor zover het sociaal verzekeringsfonds zelf nog niet over deze informatie beschikt.

3 Budgettaire impact

Het Actuaariaat van de cel ExpertIZ (FOD Sociale Zekerheid) heeft een ruwe inschatting gemaakt van de kost die de invoering van het rouwverlof met zich meebrengt. Het raamt de budgettaire impact van de maatregel op 2.747.580 EUR per jaar, uitgaande van de volgende elementen:

- in 2020 vonden er in België 126.850 overlijdens plaats;
- op basis van de sterftetafels kan men ervan uitgaan dat 21.853 van deze overlijdens betrekking hadden op de leeftijdsgroep 0-70 jaar;
- men kan veronderstellen dat 15% van de overlijdens in deze leeftijdscategorie betrekking had op echtgenoten of kinderen van zelfstandigen;
- de uitkering bedraagt 83,26 EUR⁹ per dag;
- het rouwverlof duurt 10 dagen.

4 Het advies van het Comité

Het ABC neemt kennis van de invoering van een stelsel van rouwverlof voor zelfstandigen. Het merkt op dat :

- de invoering het resultaat is van een parlementair initiatief¹⁰ ;
- het Comité in het verleden meermaals aangaf dat de prioriteiten op het vlak van de versterking van het sociaal statuut zich situeren op een verbetering van de pensioenen en van de bescherming in geval van arbeidsongeschiktheid¹¹.

Voor wat betreft het ontwerp van koninklijk besluit dat de verdere modaliteiten van dit nieuwe stelsel van rouwverlof specificeert, merkt het Comité het volgende op:

- In de ontwerptekst is nog geen datum van inwerkingtreding voorzien. Het Comité vraagt dat de sociaalverzekeringsfondsen de nodige tijd krijgen om de uitrol van de nieuwe regeling voor te bereiden. De invoering van het systeem vereist nieuwe initiatieven op het vlak van administratie en informatica.
- De ontwerptekst voorziet de uitbetaling van de financiële uitkering in één keer. Het Comité vraagt om de mogelijkheid tot een uitbetaling in meerdere keren te onderzoeken, bv. wanneer de opname van het rouwverlof in verschillende kortere periodes gebeurt.
- Het is wenselijk om het ontwerp van KB op twee punten te verduidelijken, nl. voor wat betreft:
 - het in aanmerking nemen van periodes van gelijkstelling, in het bijzonder in geval van arbeidsongeschiktheid, moederschapsrust en mantelzorg. De ontwerptekst stelt dat de zelfstandigen die in aanmerking wil komen voor de uitkering in orde moet zijn met de betaling van de wettelijk verschuldigde voorlopige sociale bijdragen voor de twee

⁹ Bedrag op het ogenblik van de raming en dus voorafgaand aan de indexaanpassing van juli 2021

¹⁰ DOC 55 0643/005 van de Belgische Kamer van volksvertegenwoordigers

¹¹ Advies 2021/08 'Europese aanbeveling inzake de toegang tot sociale bescherming' van 19 april 2021 ; Document ABC 'Aandachtspunten voor de komende legislatuur' van 25 juni 2020

kwartalen die het kwartaal van het overlijden van het familielid voorafgaan. De zelfstandige die zich in de periode voorafgaand aan het overlijden in een gelijkgesteld tijdvak van arbeidsongeschiktheid bevindt, voldoet niet aan die voorwaarde. Volgens het Comité kan het niet de bedoeling zijn om de betrokkenen uit te sluiten van het recht op deze uitkering.

- de verjaringstermijn : het Comité vraagt om te verduidelijken vanaf wanneer de verjaringstermijn begint te lopen en deze voor de transparantie ook op te nemen in het KB.
- de toegang tot het systeem van zelfstandigen in bijberoep : het Comité vraagt om te verduidelijken of een zelfstandige in bijberoep die lage voorlopige bijdragen betaalt maar wiens definitieve bijdragen voldoende hoog zijn, alsnog een beroep kan doen op de financiële uitkering.

Namens het Algemeen Beheerscomité voor het sociaal statuut der zelfstandigen, op 10 september 2021:

Veerle DE MAESSCHALCK,
Secretaris

Jan STEVERLYNCK,
Voorzitter